

Наредба № 26

от 2 октомври 1996 г.

за рекултивацията на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт

Издадена от министъра на земеделието и горите, министъра на околната среда и водите, министъра на териториалното развитие и строителството и председателя на Комитета по горите
Обн., ДВ, бр. 89 от 22 октомври 1996 г., изм., ДВ, бр. 30 от 2002 г.

Раздел I

Рекултивация на нарушени терени

Чл. 1. (1) Рекултивацията на нарушени терени обхваща комплекс от инженерни, мелиоративни, селскостопански, горскостопански и други дейности, изпълнението на които води до възстановяване на нарушените терени и до подобряване на ландшафта.

(2) С рекултивацията се възстановява годността на земята за земеделско или горскостопанско ползване.

(3) При невъзможност се създава друг вид ползване, като се оформя подходящ ландшафт.

Чл. 2. (1) На рекултивация подлежат терените, посочени в чл. 11, ал. 1 от [Закона за опазване на земеделските земи](#) (ЗОЗЗ).

(2) На рекултивация подлежат и терени над подземни рудници, конфигурацията на които е нарушена от експлоатацията на рудниците.

(3) Подходящи материали за създаване на горния пласт при рекултивация на нарушени терени са:

1. хумусният пласт;
2. подхумусният хоризонт от почвения профил, съдържащ малки количества хумус и обитаем от микроорганизми;
3. по-дълбоките пластове, които след обработка са годни за развитие на растителност: нетоксични глини и пясъци, лъос, лъосовидна глина, глинест лъос, изветрели и полуизветрели скали.

(4) Рекултивацията на нарушените терени се извършва чрез:

1. разстилане на хумусен пласт върху предварително подравнен терен;
2. прибавяне на подходящи подобрители към геоложките материали на повърхността на терена, като пепел от сгуроотвалите, лигнитен прах, зеолити, пясък, изкуствени или естествени торове и др., за създаване на условия за нормално развитие на растителните видове.

Чл. 3. (1) Изискванията при извършване на рекултивация на нарушени терени са:

1. когато нарушеният терен се предвижда за земеделско ползване:
  - а) (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) дебелината на материалите, върху които ще се разстила хумусният пласт, е не по-малка от дебелината на почвения профил в прилежащите на терена почви;
  - б) котата на повърхността е равна на котата на съседните земи; когато това е технически невъзможно, се допуска различна кота, като се осигурява предпазване на рекултивираната площ от ерозия, наводняване или заблатяване;
  - в) осигуряване на пътен достъп до рекултивираната площ;
  - г) осигуряване устойчивост на рекултивирания терен по отношение пропадане, свличане и плъзгане;
  - д) при създаване на тераси откосите се изграждат с наклон, осигуряващ устойчивостта на земните маси, и се затревяват;
2. когато нарушеният терен е предназначен за залесяване:
  - а) пластът от материалите, върху които се разстила хумусният пласт е с дебелина не по-малка от 2 м;
  - б) осигуряване на стабилност на рекултивирания терен;
  - в) създаване на подходящи условия за развитие на дървесна или храстова растителност;
3. когато нарушеният терен е предназначен за ползване като водна площ:
  - а) изграждане откоси на бреговете, осигуряващи стабилност на терена;
  - б) изграждане на система за захранване и опресняване на водите;
  - в) изграждане на преливници на водната площ и на съоръжения за отвеждане на водите до най-близкия подходящ водоприемник;
  - г) уплътняване на дъното и откосите на водоема с водонепропускливи нетоксични материали.

(2) Когато нарушеният терен се рекултивира за друг вид ползване, той се подравнява във вид, незагрозяващ ландшафта. Разстилане на хумусен пласт се допуска само върху площите, предвидени за озеленяване.

Чл. 4. Рекултивацията се извършва на два етапа:

1. техническа рекултивация, при която се извършват почистване и подготовка на терена; изземване и транспортиране на земни маси по тяхното предназначение; подравняване и оформяне на терена в окончателния му вид; добавяне на подобрители; изземване, транспортиране и разстилане на хумусния пласт; изграждане на временни и постоянни пътища; изграждане на противоерозионни и хидромелиоративни съоръжения; оформяне на водните площи;

2. (Изм.- ДВ, бр. 30 от 2002 г.) биологична рекултивация в случаите на чл. 2, ал. 3, т. 2 и 3, при която се извършват:

а) когато теренът се рекултивира за земеделско ползване - комплекс от агротехнически, агрохимически, технологични и мелиоративни мероприятия за възстановяване на продуктивността на рекултивиранията площи за 5-годишен период след изпълнение на техническата рекултивация;

б) когато теренът се рекултивира за горскостопанско ползване - лесотехнически, агрохимически, технологични и мелиоративни мероприятия за създаване на горски насаждения от дървесна и храстова растителност през първите 3 години след изпълнението на техническата рекултивация и залесяването.

Чл. 5. (1) Рекултивацията на терените, отчуждени за държавни или общински нужди, се извършва от инвеститора на обекта за негова сметка.

(2) Рекултивацията на терените, собственост на юридическо или физическо лице, се извършва от собственика на земята.

Чл. 6. (1) Юридическо или физическо лице може да рекултивира със собствени средства държавна или общинска земя.

(2) (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) Рекултивация на земеделска земя от държавния поземлен фонд и на земя от държавния горски фонд се разрешава от министъра на земеделието и горите или упълномощено от него лице. Рекултивацията на общинска земя се разрешава от кмета на съответната община.

Раздел II

Отнемане, съхраняване и оползотворяване на хумусния пласт

Чл. 7. (1) Строителство на сгради и съоръжения, както и разкриване на рудници и кариери върху земеделска земя от първа до шеста категория се извършват само след отнемане на хумусния пласт.

(2) Хумусният пласт се отнема от цялата площадка (терен, трасе) на обекта с изключение на площите, предвидени за озеленяване.

(3) Не се отнема хумусният пласт от земите, предназначени за гробища, залесяване и включване в санитарно-охранителни и други защитни зони, както и когато мощността му е до 10 см.

(4) (Нова-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) Хумусният пласт не се отнема, когато мощността му е до 10 см и/или съдържанието на хумус е под 1,0 %, и/или е средно до силно каменист.

(5) (Нова-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) В случаите по ал. 4 Изпълнителната агенция по почвените ресурси изготвя почвена карта по възлагане от инвеститора на обекта. Площите се обозначават върху картата.

(6) (Нова-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) Министърът на земеделието и горите или упълномощено от него лице по предложение на изпълнителния директор на Изпълнителната агенцията по почвените ресурси със заповед разрешава от тези площи да не се отнема хумусният пласт.

(7) (Предишна ал. 4. - ДВ, бр. 30 от 2002 г.) Когато земята е предназначена за разсадници, оранжерии и за индивидуално жилищно и вилно строителство, хумусният пласт се отнема само от площите, върху които е предвидено изграждане на сгради и съоръжения, вкл. открити площадки с трайно покритие.

Чл. 8. (1) Хумусният пласт се използва за рекултивация на нарушени терени, а при липса на такива - за подобряване на слабопродуктивни земи.

(2) Отнетият хумусен пласт от земи, предвидени за рудници и кариери, се използва за рекултивация на същите площи по време или след приключване на експлоатацията, както и за рекултивация на други нарушени терени.

(3) Отнетият хумусен пласт при прокаране на подземни тръбопроводи се използва за рекултивация на изкопите след засипването им.

Чл. 9. (1) Минималната дебелина на разстлания хумусен пласт върху рекултивирани нарушени терени, предназначени за земеделско ползване, е не по-малко от 30-35 см след слягането.

(2) При подготовка на откоси за залесяване или за затревяване може да се разстила хумусен пласт с

дебелина не по-малко от 15 см след слягането.

(3) При терени с наклон над 3° се предвиждат противоерозионни мероприятия.

(4) Не се допуска разстилане на хумусен пласт върху засолени почви и токсични земни пластове.

Чл. 10. (1) Когато хумусният пласт не може да бъде оползотворен непосредствено след отнемането му, той се съхранява на хумусни депа.

(2) Не се допуска унищожаване или замърсяване на хумусния пласт.

(3) Хумусният пласт се съхранява за срок до 15 години, като височината на хумусните депа е до 10 м.

(4) Съхраняването на хумусния пласт на депо за срок по-голям от 3 години задължително се съпровожда със затревяване, като се използват култури с дълбока коренова система.

Чл. 11. (1) Отнемането, транспортирането, съхраняването и разстилането на хумусния пласт от земеделска земя, отчуждена за държавни или общински нужди, се извършват от инвеститора на обекта за негова сметка.

(2) Хумусният пласт от земеделска земя, собственост на юридическо или физическо лице, се отнема, съхранява и оползотворява от собственика на земята.

Чл. 12. (1) Използването на хумусния пласт за други цели или съхраняването му за срок над 15 години може да стане след задължително съгласуване с Министерството на околната среда и водите с разрешение на:

1. (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) министъра на земеделието и горите или упълномощено от него лице, когато хумусният пласт е отнет от: земеделски земи от държавния поземлен фонд; земи, отчуждени за публични държавни нужди; земи от държавния горски фонд, или е предвиден за рекултивация на площи, които ще бъдат причислени към държавния поземлен фонд или държавния горски фонд;

2. кмета на съответната община, когато:

а) хумусният пласт е отнет от общински земеделски земи или от земи, отчуждени за общински нужди;

б) хумусният пласт е отнет от земеделски земи, собственост на юридически или физически лица;

(2) (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) Министърът на околната среда и водите издава предписания за използването на хумусен пласт, замърсен с тежки метали, металоиди, радионуклеиди, органични и други замърсители над пределно допустимите концентрации.

Раздел III

Определяне на терени за рекултивация, за оползотворяване на хумуса и площадки за хумусни депа

Чл. 13. (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) (1) Терени за рекултивация, за оползотворяване на хумуса и площадки за хумусни депа се определят едновременно с площадката (трасето) на основния обект по реда на чл. 21 ЗОЗЗ и раздел I на глава пета от правилника за прилагането му.

(2) Когато не е спазена разпоредбата по ал. 1, теренът (площадката) се определя по реда на глава четвърта от [Правилника за прилагане на Закона за опазване на земеделските земи](#) (ППЗОЗЗ).

Чл. 14. (1) (Отм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.)

(2) Всеки терен (площадка) се утвърждава с решение на Комисията за земеделските земи, което е основание за изготвяне или възлагане разработването на съответния проект.

Раздел IV

Разработване на проекти за рекултивации, подобряване и оползотворяване на хумусния пласт

Чл. 15. (1) Рекултивацията на нарушени терени, подобряването на земеделски земи и оползотворяването на хумусния пласт се извършват въз основа на проекти.

(2) Проектите по ал. 1 се разработват едновременно с проекта за основния обект.

(3) Когато не е спазена разпоредбата по ал. 2, се разработва отделен самостоятелен проект.

(4) Проектите се разработват по установения в нормативните документи ред.

Чл. 16. (1) При открит добив на полезни изкопаеми заедно с проекта за експлоатация се изработва и проект за рекултивация на рудника (насипището, кариерата), като:

1. задължително проектът за експлоатация се съобразява с изискванията за последващата рекултивация на терена;

2. насипването се извършва така, че да не се допуска смесване на материалите, насипване на токсични материали на повърхността и да не се допускат неравности, оскъпяващи рекултивацията;

3. развитието на минните (кариерните) работи осигурява етапното рекултивиране на освободените от

експлоатацията площи.

(2) Проектът за рекултивация съдържа отделни сметки за техническа и биологическа рекултивация, като сметката за биологическа рекултивация е разпределена за изпълнение по години.

Чл. 17. (Изм.-ДВ. бр. 30 от 2002 г.) Проектите за рекултивация на нарушени терени, за подобряване на земи и за оползотворяване на хумусния пласт се съгласуват с министъра на околната среда и водите, министъра на земеделието и горите - за земеделските земи от държавния поземлен фонд, началника на Национално управление по горите и кмета на съответната община-за общински земеделски земи - за земите от горския фонд, и съответната общинска администрация.

Чл. 18. (1) Проектът за рекултивация на нарушени терени или за подобряване на земи се разглежда и утвърждава от експертния съвет, посочен в чл. 10, ал. 2 [ППЗОЗЗ](#), след което се одобрява от:

1. инвеститора на обекта - когато се рекултивират или подобряват терени, отчуждени за държавни или общински нужди и стойността на рекултивацията (подобряването) е включена в сметната стойност на обекта;

2. (Изм.-ДВ. бр. 30 от 2002 г.) кмета на общината - когато рекултивираният (подобреният) терен е общинска собственост и когато рекултивацията (подобряването) се извършва с общински средства;

3. (Изм.-ДВ. бр. 30 от 2002 г.) министъра на земеделието и горите или упълномощено от него лице - когато рекултивираният (подобреният) терен е държавна собственост и когато рекултивацията (подобряването) се извършва с държавни средства;

(2) Проектите за оползотворяване на хумусния пласт за обекти за държавни или общински нужди се одобряват по реда, посочен в ал. 1.

(3) Проектите за оползотворяване на хумусния пласт от земи, собственост на юридически или физически лица, се одобряват от кмета на съответната община, на чиято територия се намира обектът.

Раздел V

Приемане на рекултивирани или подобрени площи

Чл. 19. (1) (Изм.-ДВ. бр. 30 от 2002 г.) Техническата рекултивация, подобряването на земи и оползотворяването на хумусния пласт се приемат едновременно с приемането на съответния обект или като самостоятелен етап по реда, посочен в Правилника за прилагане на Закона за опазване на земеделските земи. В състава на комисията задължително се включва представител на Изпълнителната агенция по почвените ресурси (ИАПР).

(2) Появилите се дефекти в техническата рекултивация се установяват от комисията, приела рекултивиранията площ.

(3) През първите 5 години дефектите се отстраняват от инвеститора на обекта, респ. изпълнителя на техническата рекултивация.

(4) (Изм.-ДВ. бр. 30 от 2002 г.) За земите, рекултивирани при условията на чл. 2, ал. 3, т. 2 и 3, инвеститорът на обекта предава на собственика (ползвателя) на земята проекта за биологична рекултивация, като на базата на сключен договор осигурява средства за изпълнението ѝ.

Чл. 20. (1) (Изм.-ДВ. бр. 30 от 2002 г.) Техническа и биологична рекултивация, подобряване на земи и оползотворяване на хумусен пласт, извършени от юридическо или физическо лице, се приемат от комисия, назначена от кмета на съответната община.

(2) В състава на комисията се включват представители на заинтересуваните ведомства.

(3) Протоколът на комисията се одобрява от кмета на общината.

(4) (Нова-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) При приемане на извършените дейности по рекултивация на нарушени терени се изискват следните документи:

1. за техническа рекултивация:

а) проект за рекултивация на нарушените терени;

б) становища за авторски и инвеститорски контрол;

в) акт за категоризиране на земята от Изпълнителната агенция по почвените ресурси (ИАПР)-в случаите по чл. 2, ал. 3, т. 1;

г) проект за биологична рекултивация-в случаите по чл. 2, ал. 3, т. 2 и 3;

2. за биологична рекултивация:

а) протокол за приета техническа рекултивация;

б) протоколи от анализи на селскостопанската продукция, произведена по време на биологичната рекултивация, за случаите, когато се изискват по проект;

в) акт за категоризиране на земята от ИАПР.

(5) (Нова-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) При приемане на извършените дейности по рекултивация за земи, засегнати от уранодобивна дейност, се изискват следните документи:

1. материали от извършеното проучване за замърсяване-карти и аналитични данни;
2. решение на Комисията за земеделските земи за временно ползване на земеделските земи за извършване на рекултивация в землищата на населените места, придружени с карти, схеми и скици от областните дирекции "Земеделие и гори" или поземлените комисии, съобразени с плановете за земеразделяне;
3. протокол за изпълнението на работни проекти по техническа ликвидация;
4. протокол за приета техническа рекултивация;
5. проект за биологична рекултивация;
6. протоколи от анализи на селскостопанската продукция, произведена по време на биологичната рекултивация;
7. резултати от контролните радиометрични измервания след проведените ликвидационни и рекултивационни дейности;
8. становища за авторски и инвеститорски контрол;
9. актове на Изпълнителната агенция по почвените ресурси за категоризиране на земите.

(6) (Нова-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) Таксите по категоризирането на рекултивирани земи се заплащат от инвеститора на обектите съгласно действащите тарифи.

Чл. 21. (1) Рекултивираната земя, предназначена за земеделско ползване, се категоризира по реда на Наредбата за категоризиране на земеделските земи при промяна на тяхното предназначение.

(2) Рекултивираната държавна земеделска земя се причислява към държавния поземлен фонд, а рекултивираната общинска земеделска земя - към общинския поземлен фонд на съответната община.

(3) (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) След извършването от инвеститора на мероприятията по чл. 4, т. 2, буква "б" рекултивираната земя за горскостопанско ползване се причислява към горския фонд. Дейностите по рекултивация за тези земи се приемат от комисията по чл. 19, ал. 1. За земите, засегнати от уранодобива, извършената дейност по рекултивация се приема от комисия по реда на чл. 20, ал. 5.

Чл. 22. (1) Когато инвеститорът на обект за държавни или общински нужди е заплатил държавната такса, стойността на земята на бившите ѝ собственици и е извършил рекултивацията със средства от стойността на обекта, той може да поиска земята да му бъде предадена за безвъзмездно земеделско ползване.

(2) Земята се предоставя със заповед на:

1. министъра на земеделието и горите или упълномощено от него лице, когато е причислена към държавния поземлен фонд;
2. кмета на съответната община, когато земята е причислена към общинския поземлен фонд.

(3) В заповедта за предоставяне по ал. 2 се определят размерът и границите на земята, срокът и условията за нейното ползване. Неразделна част от заповедта е заверена скица с нанесени размер и граници на предоставената земя.

(4) (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) Рекултивираната земя може да не бъде предоставена за безвъзмездно ползване, когато рекултивацията е извършена със средства от бюджета на Министерството на земеделието и горите или за сметка на държавната такса по чл. 30 от [3033](#).

Чл. 23. (1) Когато юридическо или физическо лице рекултивира или подобри със собствени средства държавна или общинска земя, то може да поиска земята да му бъде предоставена за земеделско ползване.

(2) Земя за земеделско ползване се предоставя с договор между министъра на земеделието и горите, респ. кмета на съответната община и юридическото или физическото лице.

(3) В договора се определят срокът и условията за ползването на земята.

(4) Неразделна част от договора е скица, заверена от двете страни, с нанесени размер и граници на предоставената за ползване земя.

Чл. 24. (1) Собственикът, респ. ползвателят, на технически рекултивираната земеделска земя изпълнява проекта за биологическа рекултивация.

(2) (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) Изпълнението на проектите за биологическа рекултивация се контролира от областните дирекции "Земеделие и гори", Националното управление по горите и общинските администрации.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. "Ландшафт" е хармонично съчетание на природните компоненти (релеф, климат, почва, растителност), очертано от естествени граници.

2. "Почвен профил" е съвкупност от почвени морфогенетични хоризонти, характеризиращи определено почвено различие.

3. (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) "Хумусен пласт" е слой от един или повече почвени хоризонти със съдържание на хумус, равно или по-голямо от 1% (или със съдържание на органичен въглерод, равно или по-голямо от 0,6%) определен в средна проба през 10 см.

4. (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) "Подхумусен хоризонт" - почвен хоризонт, лежащ непосредствено под хумусния хоризонт (или хоризонти), със съдържание на хумус, равно или по-голямо от 0,5% (или със съдържание на органичен въглерод, равно или по-голямо от 0,3%), определено в средна проба.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 16 от Закона за опазване на земеделските земи (ДВ, бр. 35 от 1996 г.) и отменя Наредба № 3 от 1994 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи и оползотворяване на хумусния пласт (ДВ, бр. 21 от 1994 г.).

§ 3. Редът, посочен в тази наредба, се спазва за всички обекти, за които отнемането и оползотворяването на хумусния пласт, рекултивирането на нарушените терени или подобряването на земите не е започнало до влизането ѝ в сила.

§ 4. (Изм.-ДВ, бр. 30 от 2002 г.) Указания по прилагането на наредбата дава министърът на земеделието и горите съгласувано с министъра на околната среда и водите.

--====(*)=====